

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 5758
Tarih : 29.05.2024

10/1511

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

29 Mayıs 10 Temmuz 1980 tarihleri arasında yaklaşık bir buçuk ay boyunca Çorum'da çok sayıda solcu ve Alevinin katledilmesine ve yüzlencesinin yaralanmasına, kalanların ise önemli oranda şehri terk etmek zorunda kalmasına sebep olan Çorum katliamının aydınlatılması, bu katliamın gerçekleşmesine neden olan kışkırtıcıları ile katliamın perde arkasında saklı kalan derin unsurların ortaya çıkarılması amacıyla Anayasamızın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederiz.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Sezai Temelli
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Çorum'da 44 yıl önce gerçekleşen katliam 12 Eylül darbesine giden en önemli kilometre taşlarından biridir. Bu anlamda 12 Eylül öncesinin siyasi ikliminde gerçekleşen Çorum katliamı sebepleri, sonuçları ve failleri bakımından halen aydınlatılmamış ve yüzleşilmemiş toplumsal yaralarımızdandır. 29 Mayıs ve 3 Temmuz 1980 tarihleri arasında gerçekleşen katliam iki aşamalı olarak yaşanmıştır. 27 Mayıs 1980 tarihinde MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın öldürülmesi bahanesi ile başlayan gerginlikler 31 Mayıs'a kadar sürmüştür. Ülkücüler tarafından kitlesel bir linçe dönüşen saldırılar katliamı da beraberinde getirmiştir.

27 Mayıs 1980 günü Gün Sazak'ın öldürülmesinin arkasından Çorum'da bir yerlerden düğmeye basılan bazı paramiliter gruplar karışıklıklar çıkartmak için solculara ve Alevilere saldırdılar. 27 Mayıs 1980'de Çorum sokaklarında tekbirler eşliğinde Alevi mahallelerine başlattıkları saldırılar yaklaşık 1,5 ay boyunca 10 Temmuz 1980'e kadar devam etti. Özellikle 4 Temmuz Cuma günü Çorum'da sokağa çıkma yasağı kaldırıldıktan sonra saldırganlar uzun menzilli silahlar ve bombalarla topyekün bir saldırıya geçerek, ikinci bir Maraş katliamı yaratmayı amaçladılar. Önceden planladıkları saldırılarla Çorum tamamen bir savaş alanına döndü.

Cuma günü, Milönü mahallesinde bulunan Alaaddin Camiinin bombalandığı ve kurşunlandığı şeklinde yalan haberlerin şehre yayılmasıyla katliam doruk noktasına çıktı. Camilerden boşalan vatandaşların büyük bir kısmı haberin yalan olduğunu anlayınca saldırganların peşinden gitmedi. Ancak, "Komünistler camileri yakıp yıkıyor" söylentileri şehirde yoğun bir şekilde işlendi ve bir kısım yurttaşlar tahrik edildi. Gösteri ve saldırılar daha sonra sol görüşlü kişilerin oturduğu mahallelere yayıldı ve yüzlerce ev çıkarılan yangınlar sonucu hasar gördü. Saldırıların yöneldiği semtlerde, saldırgan gruplarla canını kurtarmaya çalışan halk arasında yoğun çatışmalar oldu.

Bu katliamda resmi rakamlara göre 57 can yaşamını yitirdi. Yüzlercesi de yaralandı. Solcuların ve Alevilerin işyerleri ve evleri yağmalandı. Çorum katliamının unutulmazlarından biri olan Alevi piri Veli Solmaz, bugün halen fırın olarak işletilen Ulukavak mahallesindeki bir fırında Sivas Madımak katliamında olduğu gibi kor ateşler içinde diri diri yakılarak katledildi. Çorum'da hayatta kalanların bir kısmı zamanla şehri terk etmek zorunda kaldılar. Devletin içinde örgütlenen karanlık odaklar 1978'de Maraş'ta olduğu gibi, 1980 yılında Çorum'da Alevileri hedef aldı. 29 Mayıs'ta başlayıp, 10 Temmuz'a kadar süren Çorum katliamı, bu yönüyle, Türkiye tarihinin iz bırakan kara sayfalarından biri olarak anımsanmaktadır.

Çorum Katliamı kanlı 1 Mayıs olaylarıyla başlayan ve Malatya, Maraş, katliamları ile devam eden solculara ve Alevilere karşı bir plan dâhilinde gerçekleştirilen katliamlar zincirinin

bir parçasıdır. 12 Eylül 1980 darbesinin hemen öncesinde meydana gelen Çorum katliamı, solun güç kaybetmesi ve küresel sermayenin Ortadoğu'da yayılımlarını başarılı bir şekilde sağlayabilmesi için müsait bir iklimin yaratılması için planlanan askerî darbenin zeminini oluşturan bir son aşama niteliğindedir.

Bu nedenlerle 29 Mayıs 3 Temmuz 1980 tarihleri arasında bir buçuk ay boyunca Çorum'da onlarca solcu ve Alevinin hunharca katledilmesine ve yüzlerce masumun yaralanmasına, kalanların ise önemli oranda şehri terk etmek zorunda kalmasına sebep olan Çorum katliamının aydınlatılması, başta katliam emrini verenler olmak üzere arkasında gizli kalan gerçeklerin ortaya çıkarılması, katliamla ilgili devlet arşivlerinde yıllardır saklı kalan belgelerin araştırılıp kamuoyuyla paylaşılması, perde arkasındaki sorumlularının açığa çıkması ve böylece katliam mağdurlarının az olsa acılarını dindirilmesi için Çorum katliamının araştırılması elzemdir.